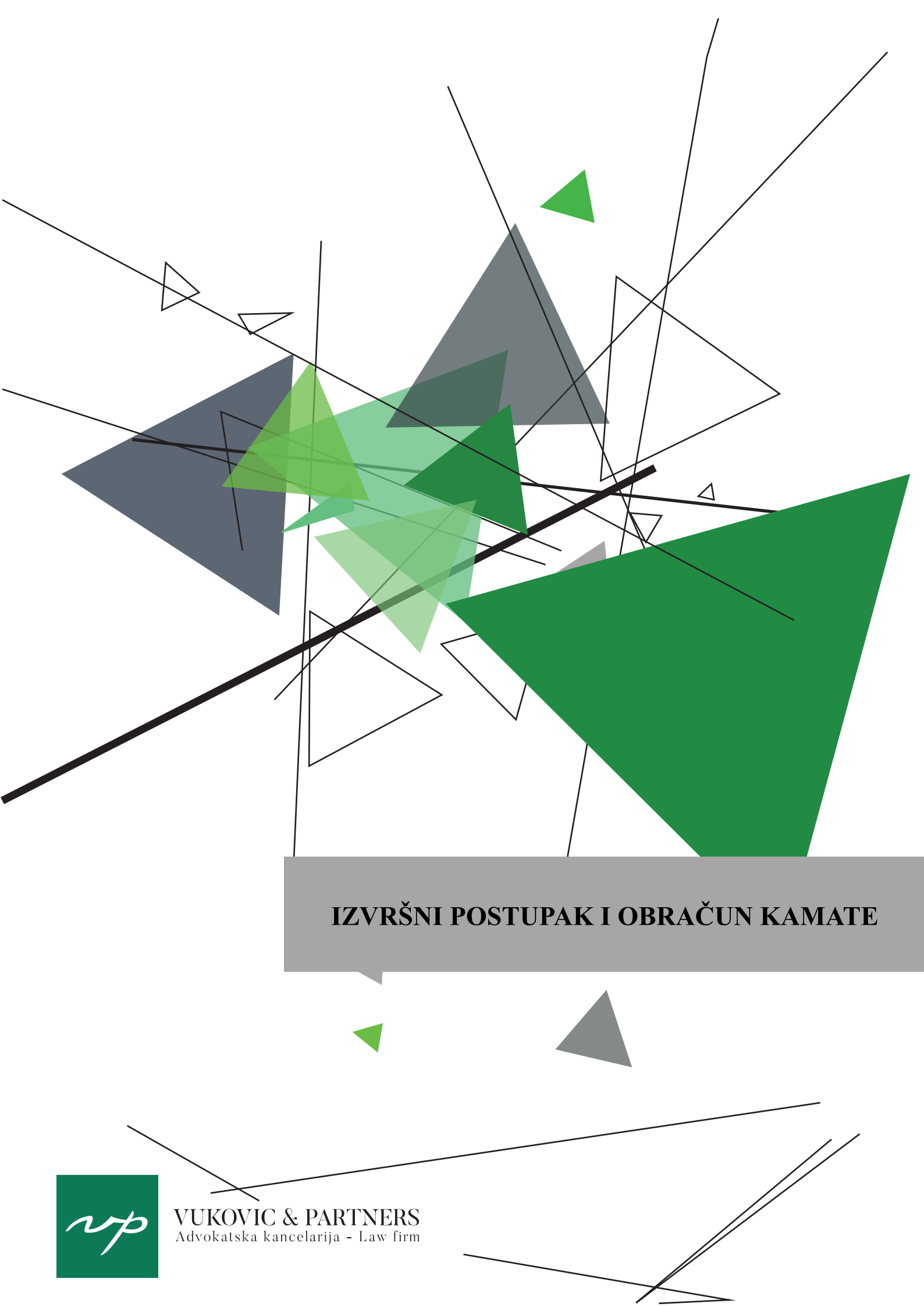

IZVRŠNI POSTUPAK I OBRAČUN KAMATE

VUKOVIC & PARTNERS
Advokatska kancelarija - Law firm

Izvršni postupak i obračun kamate

- Prinudna naplata celokupnog potraživanja na osnovu obračuna kamate -

I. Uvod

U slučajevima kada dužnik ne izmiri dospelu novčano potraživanje, poverilac ima pravo da pokuša da predmetno potraživanje namiri u izvršnom postupku. Da bi pokrenuo izvršni postupak podnošenjem predloga za izvršenje, poveriocu je potrebna izvršnaⁱ ili verodostojna ispravaⁱⁱ.

U verodostojne isprave na osnovu kojih se može podneti predlog za izvršenje i pokrenuti izvršni postupak, spada obračun kamate koji je podelio sudsku praksu i zato je predmet obrade u ovom tekstu. Osnovni problem koji se pojavio u praksi tiče se prava poverilaca da u izvršnom postupku koji je pokrenut na osnovu obračuna kamate naplate celokupno potraživanje (glavnicu i kamatu).

S obzirom na to, nastavak teksta se bavi upravo praktičnim problemom naplate celokupnog potraživanja na osnovu obračuna kamate sa stanovišta zakonskog okvira, neujednačene sudske prakse u Republici Srbiji (u daljem tekstu: **RS**) i posledica istog, ali iz uz prethodno izlaganje osnovnih termina relevantnih za navedenu temu.

II. Potraživanje

Potraživanja mogu biti novčana i nenovčana. Za ovu temu su relevantna novčana potraživanja kao potraživanja koja poveriocu generišu zakonsku zateznu kamatu u slučaju docnje. S obzirom na to, u daljem tekstu će se pod potraživanjem podrazumevati novčano potraživanje.

Potraživanje može da obuhvata glavnica i sporedna potraživanja u koja spada zakonska zatezna kamata. Sporedna potraživanja su ona koja imaju akcesornu prirodu, odnosno prate sudbinu glavnog potraživanja.

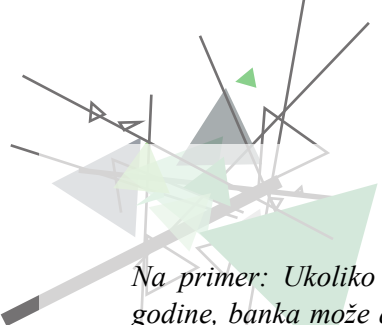
U slučaju da dužnik ne izmiri potraživanje o dospelosti (to je glavno potraživanje), po samom zakonu poverilac ima pravo da od njega potražuje i zakonsku zateznu kamatuⁱⁱⁱ (u daljem tekstu: **ZZK**). ZZK je neka vrsta satisfakcije poverioca^{iv} zato što njegovo novčano potraživanje nije izmireno u roku u kom je trebalo. ZZK se obračunava na glavno potraživanje od dana docnje pa do dana isplate glavnog potraživanja.

Na primer: Klijent banke zaduži svoj tekući račun za iznos od 1.000,00 RSD koji je trebalo da vrati do 31.01.2020. godine. Ukoliko dug ne vrati do tog dana, narednog dana (01.02.2020. godine) počinje da teče ZZK na iznos od 1.000,00 RSD i banka (poverilac) ima pravo da od klijenta (dužnika) potražuje i iznos od 1.000,00 RSD (glavno potraživanje) i ZZK (sporedno potraživanje).

III. Prinudna naplata potraživanja

Svako potraživanje može biti namireno na dva načina: dobrovoljno i prinudno. Dobrovoljno izmirenje podrazumeva da dužnik sam plati dug u roku ili naknadno. Ukoliko dužnik dug ne izmiri dobrovoljno, poverilac ima mogućnost prinudne naplate potraživanja koja se vrši u izvršnom postupku.

U tom slučaju, poverilac pokreće izvršni postupak podnošenjem predloga za izvršenje na osnovu izvršne ili verodostojne isprave u koje spada obračun kamate. U izvršnom postupku je moguće namirenje glavnog i sporednog potraživanja.

Na primer: Ukoliko klijent ne izmiri banci (poverilac) dug po tekućem računu do dana 31.01.2020. godine, banka može da pokrene izvršni postupak radi naplate glavnice u iznosu od 1.000,00 RSD i ZZK koja teče na taj iznos od dana 01.02.2022. godine do dana isplate.

IV. Obračun kamate

Kao što je prethodno objašnjeno, poverilac može da prinudno naplati svoje potraživanje kada dužnik isto ne plati dobrovoljno. Radi prinudne naplate, poverilac mora da raspolaže sa izvršnom ili verodostojnom ispravom.

Obračun kamate spada u verodostojne isprave na osnovu koje poverilac može da podnese predlog za izvršenje. Obračun kamate je praktično prikaz glavnice i iznosa ZZK koja je obračunata na prikazanu glavniciu od dana docnje do dana kada je obračun kamate sastavljen. Inače, ZZK teče do dana isplate, te obračun kamate predstavlja zapravo presek stanja na određen dan u kojem se prikazuju glavnica i kamata^v.

Na primer: Banka napravi obračun kamate u kome će prikazati glavniciu od 1.000,00 RSD i ZZK od dana docnje (01.02.2020. godine) pa do dana kada je obračun sastavljen (npr. do dana 01.06.2020. godine) ali kamata teče i nakon toga dok dužnik ne izmiri dug.

V. Praktični problem

Iako u RS sudska praksa nije izvor prava, sudovi ipak imaju obavezu da u istim slučajevima postupaju na isti način. Time se obezbeđuje pravna sigurnost i jednaka zaštita prava^{vi}.

Navedeno podrazumeva da ukoliko jedan sud omogući poveriocu da u izvršnom postupku naplati celokupno potraživanje (glavniciu i kamatu) na osnovu predloga za izvršenje podnetom na osnovu obračuna kamate, onda u svakom slučaju kada poverilac podnese predlog za izvršenje na osnovu obračuna kamate mora da mu se dozvoli takođe naplata celokupnog potraživanja^{vii}. Međutim, u praksi to nije slučaj.

Naime, većina sudova donosi rešenje o izvršenju, odnosno omogućava poveriocima da naplate celokupno svoje potraživanje u slučaju podnošenja predloga za izvršenje na osnovu obračuna kamate.

Sa druge strane, nekolicina sudova je zauzela stav da na osnovu obračuna kamate može da se prinudno naplati sama ZZK, te su odbijali zahtev i za naknadu glavnice.

Koliko je ugrožena jednaka zaštita prava, slikovito pokazuje primer u kojem bi jedan isti poverilac na osnovu obračuna kamate pokušao prinudnu naplatu u Užicu protiv jednog dužnika i u Beogradu protiv drugog dužnika, Osnovni sud u Užicu mu ne bi dozvolio naplatu glavnice već samo kamate, dok bi u Beogradu dobio mogućnost da prinudno naplati celokupno potraživanje (glavniciu i kamatu).

Ovakav stav nekolicine sudova je pravdan nazivom verodostojne isprave: „Obračun kamate”, odnosno time da pošto se isprava zove : „Obračun kamate”, ne može da bude osnov naplate glavnice^{viii}.

Radi ocene osnovanost navedenog stava, mora se sagledati više faktora.

Prvo, ZIO, niti bilo koji drugi propis, ne isključuje mogućnost naplate glavnice u izvršnom postupku pokrenutom na osnovu obračuna kamate. U skladu sa tim i pravilom da je dozvoljeno sve što nije zabranjeno, mora se zaključiti da takav stav nije na zakonu zasnovan.

Drugo, obračun kamate je praktično presek stanja, kako je to prethodno objašnjeno, u kojem su prikazani i glavnica (koja je osnov za obračun) i ZZK. Prema tome, iako je isprava nazvana: „Obračun kamate”, ne može da se zanemari da ipak sadrži i glavicu i kamatu te nije jasno zašto je naziv dobio prevagu u odnosu na suštinu/sadržaj isprave.

Dodatno, ZZK je sporedno potraživanje, ima akcesornu prirodu u odnosu na glavno potraživanje i prati njegovu pravnu sudbinu. Logično je da svaki poverilac želi da naplati glavno potraživanje (npr. *ako je poverilac pozajmio dužniku 1.000,00 EUR, logično je da je njegov primarni interes da od dužnika naplati navedeni iznos, a tek onda i ZZK koju mnogi poverioci čak i oproste dužnicima*). Na ovom mestu mora da se doda da svako tumačenje mora biti svrsishodno. U tom slučaju, može se postaviti pitanje opravdanosti takvog stava – odnosno, ako nema zakonskih ograničenja, zašto bi se zauzeo stav da na osnovu obračuna kamate moguća naplata samo kamate čime se u celosti obesmišljava navedena isprava i poverioci neosnovano onemogućavaju da naplate svoje glavno potraživanje.

Ono što je bitno, ZZK zbog svoje akcesorne prirode ne može samostalno da se potražuje u postupku. Tek nakon što bi glavno potraživanje bilo namireno, ZZK postaje samostalno potraživanje i poverilac bi mogao da pokrene postupak za naplatu samo ZZK.

Npr. poverilac potražuje 1.000,00 EUR od dužnika na ime zajma, što je glavno potraživanje, i 100,00 EUR na ime ZZK. Dokle god glavni dug od 1.000,00 EUR ne bude namiren, poverilac ne može da pokrene postupak samo radi namirenja 100,00 EUR na ime ZZK^{ix}. Npr. kada dužnik izmiri 1.000,00 EUR, a neće da plati i 100,00 EUR na ime kamate, poverilac može da pokrene postupak za namirenje kamate.

Iz prethodnog je očigledna neosnovanost navedenog stava o nemogućnosti naplate glavnice na osnovu obračuna kamate jer se odstupa od navedenog. Prema tome, iako ZZK ima akcesornu prirodu i ne može samostalno da se potražuje od dužnika u postupku sve dok postoji glavno potraživanje, u praksi, dozvoljavanjem da se na osnovu obračuna kamate vodi postupak prinudne naplate samo u pogledu kamate iako glavnica i dalje postoji, neosnovano se odstupa od akcesorne prirode ZZK.

S obzirom na sve prethodno navedeno, zaista je teško opravdati stav da je na osnovu obračuna kamate moguće prinudna naplata samo ZZK, a naročito sa nejakim argumentom koji se tiče naziva isprave. Pozitivni propisi, pravila tumačenja, sadržina obračuna i logika stvari ipak upućuju da obračun kamate može biti osnov za naplatu i glavnice – što je ujedno i dominantna praksa.

VI. Posledice

Iako se radi o praksi samo nekoliko sudova, pitanje prinudne naplate celog potraživanja na osnovu obračuna kamate ipak zaslužuje posebnu obradu zbog svojih dalekosežnih posledica.

Radi se o praksi o koja je potekla od jednog sud – Osnovnog suda u Novom Sadu^x, odakle se raširila i na nekoliko drugih sudova, a nije isključeno da će širenje da se nastavi.

Posledice ovakvog stava su višestruke. Poverilac koji hoće da prinudno naplati svoje celokupno potraživanje, ako je nadležan neki od sudova koji primenjuju prethodno opisanu praksu, ne može odmah da pokrene izvršni postupak ukoliko raspolaže samo sa obračunom kamate. U tom slučaju je nužno da prethodno vodi parnični postupak^{xi} pa tek nakon uspešnog okončanja istog, može da pokrene izvršni postupak. Naravno, navedeno nije u interesu ni poverioca, ni dužnika, ali ni sudova. Vođenje dva postupka (parnični i izvršni) umesto jednog podrazumeva veće troškove postupka^{xii} ali i duže vreme potrebno za naplatu potraživanja uz dodatno opterećenje već preopterećenih sudova.

Uz navedeno, nejednako postupanje sudova u činjenično istim situacija ugrožava pravnu sigurnost i jednaku zaštitu prava.

VII. Zaključak

Nakon svega izloženog može se zaključiti da praksa pojedinih sudova koji ne dozvoljavaju prinudnu naplatu celokupnog potraživanja na osnovu obračuna kamate nema svoje utemeljenje u propisima, ali nije ni u skladu sa akcesornom prirodom ZZK koja ne može samostalno da bude predmet naplate sve dok postoji glavno potraživanje. Navedena praksa narušava pravnu sigurnost i nikom nije u interesu. Ono što preostaje jesu kontinuirani naponi da se ista promeni.

ⁱ Čl. 41 Zakona o izvršenju i obezbeđenju ("Sl. glasnik RS", br. 106/2015, 106/2016 - autentično tumačenje, 113/2017 - autentično tumačenje i 54/2019) – u daljem tekstu: **ZIO**;

ⁱⁱ Čl. 52 ZIO;

ⁱⁱⁱ Čl. 277 Zakona o obligacionim odnosima ("Sl. list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, "Sl. list SRJ", br. 31/93, "Sl. list SCG", br. 1/2003 - Ustavna povelja i "Sl. glasnik RS", br. 18/2020) – u daljem tekstu: **ZOO**;

^{iv} Može se postaviti pitanje odštetnog karaktera ZZK. Tumačenjem čl. 278 ZOO može se zaključiti da ZZK primarno nema odštetni karakter jer poverilac ima pravo na nju i kad štetu nije pretrpeo. Sa druge strane, ukoliko je poverilac štetu pretrpeo, ZZK dobija odštetni karakter zato što po ZOO se smatra da je šteta namirena u iznosu ZZK te je moguće tražiti samo naknadu ostatka šteta;

^v Definicija autora;

^{vi} Čl. 36 Ustava RS ("Sl. glasnik RS", br. 98/2006 i 115/2021) – u daljem tekstu: **Ustav RS**, čl. 2 Zakona o parničnom postupku ("Sl. glasnik RS", br. 72/2011, 49/2013 - odluka US, 74/2013 - odluka US, 55/2014, 87/2018 i 18/2020) – u daljem tekstu: **ZPP**;

^{vii} Naravno, tako pod uslovom da su ispunjeni ostali procesni uslovi za donošenje rešenja o izvršenju;

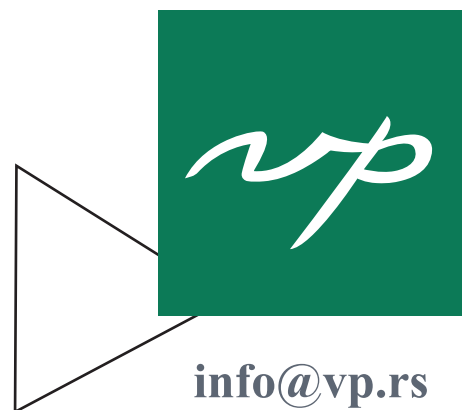
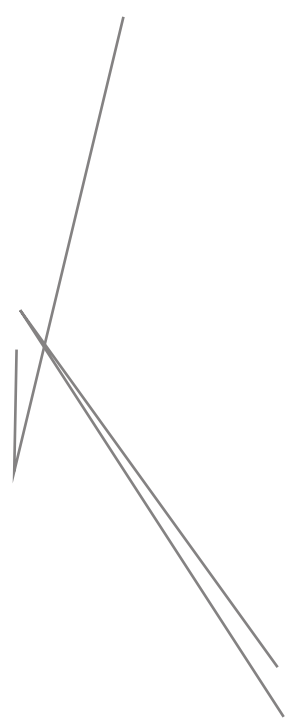
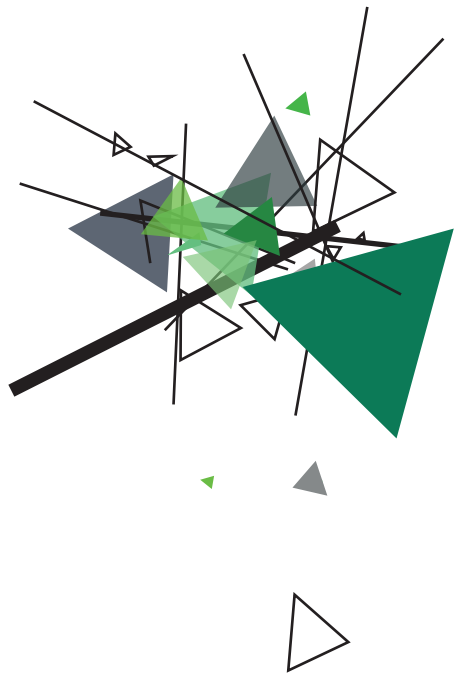
^{viii} Videti Rešenje Višeg suda u Novom Sadu posl. br. Gž 4237/2017 od dana 03.10.2017. godine kojim je potvrđeno rešenje Osnovnog suda u Novom Sadu posl. br. Ipv Iv 492/17 od dana 05.09.2017 – dostupno na <http://www.bilten.osns.rs/presuda/sentenca?url=obracun-kamate-kao-verodostojna-isprava>

^{ix} Videti Presudu Apelacionog suda u Nišu posl. br. Gž 2440/2021 od dana 09.12.2021. godine;

^x Ono što je zanimljivo jeste da je Osnovni sud u Novom Sadu promenio praksu te sad omogućava naplatu celokupnog potraživanja na osnovu obračuna kamate;

^{xi} Pod parničnim postupkom se podrazumeva i postupak za izdavanje platnog naloga ukoliko za njega ima uslova;

^{xii} Pročitajte više o [Troškovima parničnog postupka](#) i [Troškovima izvršnog postupka](#)

info@vp.rs

www.vp.rs

